ANARCHISTISCH JAARBOEKJE 1933

Uitgave van het Noordelijk
Soc.-Anarch. Prop.-Comité

Prijs 15 cent, franco per post 18 cent, 5 tot 10 exempl. 13½ cent, 10 tot 25 exempl. en meer 12½ cent per exempl. Alsnog te bestellen met opzending van het bedrag aan B. J. PLOEGER SELWERDERSTRAAT 24 — GRONINGEN

ANARCHISTISCH JAARBOEKJE

VOOR HET JAAR

≡ 1933 ≡

UITGAVE VAN HET
NOORDELIJK SOC.-ANARCH. PROP.-COM.

Prijs 15 cent, franco per post 18 cent, 5 tot 10 exempl. 13½ ct., 10 tot 25 exempl. en meer 12½ ct. per exempl. Alsnog te bestellen, met opzending van het bedrag aan B. J. PLOEGER, SELWERDERSTRAAT 24, GRONINGEN

VOORWOORD.

Ook voor 1933 meenden verschillende Vrije Soc. en Anarch. groepen een Anarchistisch Jaarboekje te moeten uitgeven.

Om méér dan één reden mag een dergelijke uitgave noodzakelijk worden geacht. Immers wordt door de verspreiding er van de anarchistische propaganda gediend en is het tevens voor den millitanten kameraad een practisch hulpmiddel.

Door het opnemen van bijdragen van verschillende kameraden hopen we er in geslaagd te zijn, het boekje aan haar propagandistisch doel te doen beantwoorden; door de vermelding van tal van adressen, betrekking hebbende op de algemeene vrijheidlievende beweging, hopen we het boekje gemaakt te hebben tot een practisch hulpmiddel voor de strijdende kameraden.

En zoo hopen we dan dat ook dit jaarboekje weer haar nut moge stichten, voornamelijk in dezen zin, dat de lezing er van de(n) lezer(es) zal inspireeren tot den strijd voor een vrije, rechtvaardige samenleving.

Het Noordelijk
Soc.-Anarch. Prop.-Comité.

JANUARI (Louwmaand).

V.M. is: volle maan; N.M. is: nieuwe maan.
L.K. is: laatste kwartier; E.K. is: eerste kwartier.

1 ZONDAG
2 Maandag .
3 Dinsdag . E.K.
4 Woensdag
5 Donderdag
6 Vrijdag . .
7 Zaterdag .
8 ZONDAG
9 Maandag .
10 Dinsdag .
11 Woensdag V.M.
12 Donderdag
13 Vrijdag . .
14 Zaterdag .
15 ZONDAG
16 Maandag .
17 Dinsdag .
18 Woensdag
19 Donderdag L.K.
20 Vrijdag . .
21 Zaterdag .
22 ZONDAG
23 Maandag .
24 Dinsdag .
25 Woensdag N.M.
26 Donderdag
27 Vrijdag . .
28 Zaterdag .
29 ZONDAG
30 Maandag .
31 Dinsdag .

FEBRUARI (Sprokkelmaand).

V.M. is: volle maan; N.M. is: nieuwe maan.
L.K. is: laatste kwartier; E.K. is: eerste kwartier.

1 Woensdag
2 Donderdag E.K.
3 Vrijdag . .
4 Zaterdag .
5 ZONDAG
6 Maandag .
7 Dinsdag .
8 Woensdag
9 Donderdag
10 Vrijdag . . V.M.
11 Zaterdag .
12 ZONDAG
13 Maandag .
14 Dinsdag .
15 Woensdag
16 Donderdag
17 Vrijdag . . L.K.
18 Zaterdag .
19 ZONDAG
20 Maandag .
21 Dinsdag .
22 Woensdag
23 Donderdag
24 Vrijdag . . N.M.
25 Zaterdag .
26 ZONDAG
27 Maandag .
28 Dinsdag .

MAART (Lentemaand).

V.M. is: volle maan; N.M. is: nieuwe maan.
L.K. is: laatste kwartier; E.K. is: eerste kwartier.

1 Woensdag ....
2 Donderdag ....
3 Vrijdag . . ..
4 Zaterdag . E.K. ....
5 ZONDAG ....
6 Maandag . ...
7 Dinsdag . ...
8 Woensdag ....
9 Donderdag ....
10 Vrijdag . . ..
11 Zaterdag . ...
12 ZONDAG V.M. ....
13 Maandag . ...
14 Dinsdag . ...
15 Woensdag ....
16 Donderdag ....
17 Vrijdag . . ..
18 Zaterdag . L.K. ....
19 ZONDAG ....
20 Maandag . ...
21 Dinsdag . ...
22 Woensdag ....
23 Donderdag ....
24 Vrijdag . . ..
25 Zaterdag . ...
26 ZONDAG N.M. ....
27 Maandag . ...
28 Dinsdag . ...
29 Woensdag ....
30 Donderdag ....
31 Vrijdag . ...

APRIL (Grasmaand).

V.M. is: volle maan; N.M. is: nieuwe maan.
L.K. is: laatste kwartier; E.K. is: eerste kwartier.

1 Zaterdag . ...
2 ZONDAG ....
3 Maandag . E.K. ....
4 Dinsdag . ...
5 Woensdag ....
6 Donderdag ....
7 Vrijdag . . ..
8 Zaterdag . ...
9 ZONDAG ....
10 Maandag . V.M. ....
11 Dinsdag . ...
12 Woensdag ....
13 Donderdag ....
14 Vrijdag . . ..
15 Zaterdag . ...
16 ZONDAG ....
17 Maandag . L.K. ....
18 Dinsdag . ...
19 Woensdag ....
20 Donderdag ....
21 Vrijdag . . ..
22 Zaterdag . ...
23 ZONDAG ....
24 Maandag . N.M. ....
25 Dinsdag . ...
26 Woensdag ....
27 Donderdag ....
28 Vrijdag . ...
29 Zaterdag . ...
30 ZONDAG ....

MEI (Bloeimaand).

V.M. is: volle maan; N.M. is: nieuwe maan.
L.K. is: laatste kwartier; E.K. is: eerste kwartier.

1 Maandag . ...
2 Dinsdag . E.K. ....
3 Woensdag ....
4 Donderdag ....
5 Vrijdag . . ..
6 Zaterdag . ...
7 ZONDAG ....
8 Maandag . ...
9 Dinsdag . V.M. ....
10 Woensdag ....
11 Donderdag ....
12 Vrijdag . . ..
13 Zaterdag . ...
14 ZONDAG ....
15 Maandag . ...
16 Dinsdag . L.K. ....
17 Woensdag ....
18 Donderdag ....
19 Vrijdag . . ..
20 Zaterdag . ...
21 ZONDAG ....
22 Maandag . ...
23 Dinsdag . ...
24 Woensdag N.M. ....
25 Donderdag ....
26 Vrijdag . . ..
27 Zaterdag . ...
28 ZONDAG ....
29 Maandag . ...
30 Dinsdag . ...
31 Woensdag ....

JUNI (Zomermaand).

V.M. is: volle maan; N.M. is: nieuwe maan.
L.K. is: laatste kwartier; E.K. is: eerste kwartier.

1 Donderdag E.K. ....
2 Vrijdag . . ..
3 Zaterdag . ...
4 ZONDAG ....
5 Maandag . ...
6 Dinsdag . ...
7 Woensdag ....
8 Donderdag V.M. ....
9 Vrijdag . . ..
10 Zaterdag . ...
11 ZONDAG ....
12 Maandag . ...
13 Dinsdag . ...
14 Woensdag L.K. ....
15 Donderdag ....
16 Vrijdag . . ..
17 Zaterdag . ...
18 ZONDAG ....
19 Maandag . ...
20 Dinsdag . ...
21 Woensdag ....
22 Donderdag ....
23 Vrijdag . . N.M. ....
24 Zaterdag . ...
25 ZONDAG ....
26 Maandag . ...
27 Dinsdag . ...
28 Woensdag ....
29 Donderdag ....
30 Vrijdag . . E.K. ....

JULI (Hooimaand).

V.M. is: volle maan; N.M. is: nieuwe maan.
L.K. is: laatste kwartier; E.K. is: eerste kwartier.

1 Zaterdag . ...
2 ZONDAG ....
3 Maandag . ...
4 Dinsdag . ...
5 Woensdag ....
6 Donderdag ....
7 Vrijdag . . V.M. ....
8 Zaterdag . ...
9 ZONDAG ....
10 Maandag . ...
11 Dinsdag . ...
12 Woensdag ....
13 Donderdag ....
14 Vrijdag . . L.K. ....
15 Zaterdag . ...
16 ZONDAG ....
17 Maandag . ...
18 Dinsdag . ...
19 Woensdag ....
20 Donderdag ....
21 Vrijdag . . ..
22 Zaterdag . N.M. ....
23 ZONDAG ....
24 Maandag . ...
25 Dinsdag . ...
26 Woensdag ....
27 Donderdag ....
28 Vrijdag . ...
29 Zaterdag . ...
30 ZONDAG E.K. ....
31 Maandag . ...

AUGUSTUS (Oogstmaand).

V.M. is: volle maan; N.M. is: nieuwe maan.
L.K. is: laatste kwartier; E.K. is: eerste kwartier.

1 Dinsdag . ...
2 Woensdag ....
3 Donderdag ....
4 Vrijdag . . ..
5 Zaterdag . V.M. ....
6 ZONDAG ....
7 Maandag . ...
8 Dinsdag . ...
9 Woensdag ....
10 Donderdag ....
11 Vrijdag . . ..
12 Zaterdag . ...
13 ZONDAG L.K. ....
14 Maandag . ...
15 Dinsdag . ...
16 Woensdag ....
17 Donderdag ....
18 Vrijdag . . ..
19 Zaterdag . ...
20 ZONDAG ....
21 Maandag . N.M. ....
22 Dinsdag . ...
23 Woensdag ....
24 Donderdag ....
25 Vrijdag . . ..
26 Zaterdag . ...
27 ZONDAG ....
28 Maandag . E.K. ....
29 Dinsdag . ...
30 Woensdag ....
31 Donderdag ....

SEPTEMBER (Herfstmaand).

V.M. is: volle maan; N.M. is: nieuwe maan.
L.K. is: laatste kwartier; E.K. is: eerste kwartier.

1 Vrijdag . . ..
2 Zaterdag . ...
3 ZONDAG ....
4 Maandag . V.M. ....
5 Dinsdag . ...
6 Woensdag ....
7 Donderdag ....
8 Vrijdag . . ..
9 Zaterdag . ...
10 ZONDAG ....
11 Maandag . L.K. ....
12 Dinsdag . ...
13 Woensdag ....
14 Donderdag ....
15 Vrijdag . . ..
16 Zaterdag . ...
17 ZONDAG ....
18 Maandag . ...
19 Dinsdag . N.M. ....
20 Woensdag ....
21 Donderdag ....
22 Vrijdag . . ..
23 Zaterdag . ...
24 ZONDAG ....
25 Maandag . ...
26 Dinsdag . E.K. ....
27 Woensdag ....
28 Donderdag ....
29 Vrijdag . . ..
30 Zaterdag . ...

OCTOBER (Wijnmaand).

V.M. is: volle maan; N.M. is: nieuwe maan.
L.K. is: laatste kwartier; E.K. is: eerste kwartier.

1 ZONDAG ....
2 Maandag . ...
3 Dinsdag . V.M. ....
4 Woensdag ....
5 Donderdag ....
6 Vrijdag . . ..
7 Zaterdag . ...
8 ZONDAG ....
9 Maandag . ...
10 Dinsdag . ...
11 Woensdag L.K. ....
12 Donderdag ....
13 Vrijdag . . ..
14 Zaterdag . ...
15 ZONDAG ....
16 Maandag . ...
17 Dinsdag . ...
18 Woensdag ....
19 Donderdag N.M. ....
20 Vrijdag . . ..
21 Zaterdag . . ..
22 ZONDAG ....
23 Maandag . ...
24 Dinsdag . ...
25 Woensdag E.K. ....
26 Donderdag ....
27 Vrijdag . . ..
28 Zaterdag . ...
29 ZONDAG ....
30 Maandag . ...
31 Dinsdag . ...

NOVEMBER (Slachtmaand).

V.M. is: volle maan; N.M. is: nieuwe maan.
L.K. is: laatste kwartier; E.K. is: eerste kwartier.

1 Woensdag ....
2 Donderdag V.M. ....
3 Vrijdag . . ..
4 Zaterdag . ...
5 ZONDAG ....
6 Maandag . ...
7 Dinsdag . ...
8 Woensdag ....
9 Donderdag ....
10 Vrijdag . . L.K. ....
11 Zaterdag . ...
12 ZONDAG ....
13 Maandag . ...
14 Dinsdag . ...
15 Woensdag ....
16 Donderdag ....
17 Vrijdag . . N.M. ....
18 Zaterdag . ...
19 ZONDAG ....
20 Maandag . ...
21 Dinsdag . ...
22 Woensdag ....
23 Donderdag ....
24 Vrijdag . . E.K. ....
25 Zaterdag . ...
26 ZONDAG ....
27 Maandag . ...
28 Dinsdag . ...
29 Woensdag ....
30 Donderdag ....

DECEMBER (Wintermaand).

V.M. is: volle maan; N.M. is: nieuwe maan.
L.K. is: laatste kwartier; E.K. is: eerste kwartier.

1 Vrijdag . . ..
2 Zaterdag . V.M. ....
3 ZONDAG ....
4 Maandag . ...
5 Dinsdag . ...
6 Woensdag ....
7 Donderdag ....
8 Vrijdag . . ..
9 Zaterdag . ...
10 ZONDAG L.K. ....
11 Maandag . ...
12 Dinsdag . ...
13 Woensdag ....
14 Donderdag ....
15 Vrijdag . . ..
16 Zaterdag . ...
17 ZONDAG N.M. ....
18 Maandag . ...
19 Dinsdag . ...
20 Woensdag ....
21 Donderdag ....
22 Vrijdag . . ..
23 Zaterdag . E.K. ....
24 ZONDAG ....
25 Maandag . ...
26 Dinsdag . ...
27 Woensdag ....
28 Donderdag ....
29 Vrijdag . . ..
30 Zaterdag . ...
31 ZONDAG V.M. ....

ALGEMEEN ERKENDE FEESTDAGEN.

Vrijdag 14 April: Goede Vrijdag.
Zondag 16 April: 1e Paaschdag.
Maandag 17 April: 2e Paaschdag.
Donderdag 25 Mei: Hemelvaartsdag.
Zondag 4 Juni: 1e Pinksterdag.
Zondag 5 Juni: 2e Pinksterdag.
Maandag 25 December: 1e Kerstdag.
Dinsdag 26 December: 2e Kerstdag.

POSTTARIEF.

Binnenland.

Brieven t/m 20 gram 6 cts.; boven 20 t/m 40 gr. 12 cts.; boven 40 t/m 250 gr. 15 cts.; boven 250 t/m 500 gr. 20 cts.; boven 500 t/m 750 gr. 25 cts.; boven 750 t/m 1000 gr. 30 cts.; boven 1000 t/m 1500 gr. 35 cts.; boven 1500 t/m 2000 gr. 40 cts. In locaal verkeer t/m 20 gr. 5 cts.; boven 20 t/m 100 gr. 10 cts.; boven 100 t/m 250 gr. 15 cts.

Briefkaarten (10½ bij 15 cM.) 5 cts.; met bet. antw. 10 cts.; in locaal verkeer 3 cts.; met bet. antw. 6 cts.

Drukwerk, 1½ cent voor elke 50 gram, of gedeelte daarvan, t/m 500 gr.; boven 500 t/m 750 gr. 17½ cts.; boven 750 t/m 1000 gr. 20 cts.; boven 1000 t/m 1500 gr. 25 cts.; boven 1500 t/m 2000 gr. 30 cts.

Met spoedbehandeling (aangeven: Spoed) respectievelijk 2, 25, 30, 35 en 40 cts.

Afmetingen: hoogstens 45 bij 45 bij 45 cM. of in rolvorm 75 bij 10 cM.

Open kaarten ten hoogste 13 bij 18 cM., ten minste 7 bij 10 cM.

Nieuwsbladen, gefrankeerd bij abonnement, tenminste éénmaal per maand verschijnende, per nummer of exemplaar tot en met 55 gr. ¾ ct.; boven 55 tot en met 150 gr. 1½ ct.; voorts voor elke 50 gr. of gedeelte daarvan ¾ ct. Andere wijze, tarief als drukwerk.

Monsters of stalen zonder schrift tot en met 50 gr. 3 cts.; boven 50 tot en met 100 gr. 4 cts.; daarboven per 50 gr. of gedeelte van 50 gr. 2 cts. Maximum 500 gr.

Grootste afmeting 45 bij 20 bij 10 cM., in rolvorm 45 cM. lang en 15 cM. in doorsnee.

Postwissels kosten t/m *f* 25.— 10 ct.; boven *f* 25.— t/m *f* 50.— 20 ct.; voorts voor elke *f* 50.— daarboven of gedeelte daarvan 10 ct. t/m *f* 500.—; Boven *f* 500.— voor elke *f* 100.— of gedeelte daarvan 10 ct meer. (Maximum onbeperkt.)

Pakketten. Voor een pakket niet zwaarder dan 1 K.G. 30 cts.; boven 1 t/m 3 K.G. 40 cts.; boven 3 t/m 5 K.G. 50 cts.; boven 5 t/m 7 K.G. 60 cts.; boven 7 t/m 9 K.G. 70 cts.; boven 9 t/m 10 K.G. 80 cts.

Maximum gewicht per pakket 10 K.G.

Bewaarloon, minimum 10 cts.

Bestelloon, wegens tweede, eventueel elke volgende bestelling 20 cts.

Aanteekenen 15 cts. boven verschuldigde porto.

Aangegeven waarde 15 cts. boven verschuldigde porto, vermeerderd met 2½ ct. voor elke *f* 100.— of gedeelte van *f* 100.—. Maximum *f* 12000.—.

Expresse bestelling, briefport tenminste 10 ct., pakketpost tenminste 15 ct.

Strafport wordt geheven wegens niet gefrankeerd tweemaal het port. Bij ontoereikende frankeering tweemaal het ontbrekende bedrag, minimum 2½ ct.

Invordering van gelden op kwitantie. Voor elk ter invordering gegeven stuk is bij de afrekening of bij teruggaaf van de onbetaald gebleven stukken een recht verschuldigd van 12½ cent voor elke kwitantie.

Bovendien is bij invordering per borderel, bij de uitbetaling het recht verschuldigd, dat is vastgesteld voor een postwissel van gelijk bedrag.

Maximum *f* 1000.— per kwitantie.

Postchèque- en Girodienst Verschuldigd voor stortingen per *f* 500.— of gedeelte 5 cent.

Overschrijvingen tusschen twee postrekeningen geschiedt kosteloos.

Formulieren voor storting 1 cent.

Ned.-Indië, Suriname, Curaçao.

Brieven t/m 20 gram 6 ct., elke volgende 20 gram 5 ct.

Briefkaarten 5 ct., dubbele 10 ct.

Gedrukte Stukken en Akten: Zeepost 1½ ct. per 50 gram (voor akten minimum 6 ct.; landmail 2½ ct. per 50 gr. (voor akten minimum 12½ ct.)

Monsters. Zeepost 2 ct. per 50 gr., minimum 3 ct.; landmail 2½ ct. per 50 gr., minimum 5 ct.

Postwissels: Suriname en Curaçao als binnenland; Ned.-Indië als buitenland.

Postpakketten: Oost-Indië (per zeepost): t/m 1 Kilo *f* 1.25; 1 t/m 5 Kilo *f* 1.75; 5 t/m 10 Kilo *f* 2.85.

W.-Indië per zeepost: t/m 1 Kilo *f* 0.70; t/m 3 Kilo *f* 0.90; t/m 5 Kilo *f* 1.10; 5 t/m 10 Kilo *f* 2.—.

Aanteekenen: 15 cent.

Buitenland.

Brieven t/m 20 gram 12½ ct. (voor België 10 ct.) elke volgende 20 gram 7½ ct. In grensverkeer met Duitschland en België (afstand 30 K.M.) t/m 20 gram 6 ct., elke volgende 20 gram 5 ct.

Briefkaarten 7½ ct. (grensverkeer 5 ct.)

Gedrukte Stukken en Akten 2½ ct. per 50 gr.; (voor akten minimum 12½ ct.)

Monsters t/m 100 gr. 5 ct.; verder 2½ ct. per 50 gram.

Postwissels t/m *f* 20.— 20 ct. Voor elk bedrag van *f* 20.— of gedeelte daarvan verhoogd met 10 ct.

Aanteekenen: 15 cent.

LUCHTPOSTDIENST.

NEDERLANDSCH-INDIË.

Boven het gewone port is aan luchtrecht verschuldigd 20 ct. per briefkaart; 30 ct. per postwissel; voor de overige stukken t/m 5 gr. 30 ct.; boven 5 t/m 10 gr. 50 ct.; boven 10 t/m 20 gr. 75 ct.; boven 20 t/m 100 gr. 50 ct. per 20 gram; boven 100 t/m 240 gr. 40 ct. per 20 gram; boven 240 gr. 30 ct. per 20 gram.

EUROPA.

Voor **Brieven, Briefkaarten, Drukwerken** naar alle landen in Europa 5 ct. per 20 gram boven het geldende tarief.

ZUID-AMERIKA.

Voor verzending naar Buenos Aires (via Toulouse) is verschuldigd boven het gewone port, voor briefkaarten 80 ct., voor brieven 80 ct. per 50 gr.

TARIEF VAN HET ZEGEL

Quitantiën boven *f* 10.—; *f* 0.10 zonder opcenten.

Formaatzegel	*f* 0.80
Half vel gewoon papier	*f* 0.50
Gewoon papier	*f* 1.—
Register papier	*f* 1.50
Groot Register papier	*f* 2.50

Vrije Soc. Vereen. en Anarch. Prop. Clubs.

Alkmaar. Jac. Veen, k. v. 't Veerstr. 100.
Andijk. A. Smit, Andijk (O.)
Arnhem. Jacques Rees, Klarend.weg 409.
Beerta. E. Franken, Veenweg, Beerta (Gr.)
Boelenslaan. H. Stienstra, Boelenslaan.
Bolsward. D. Bangma, Kerkstr., Bolsward.
Bontebok. Jan Bijker, Jonkersland, Langezwaag.
Emmer-Compascuum. H. Poelman, 2e Woningbouw No. 602, Emmer-Compascuum.
Groningen. J. Bijlstra, Baanstraat 41.
Hengelo. G. Mantel, Brinkstraat 23.
Hoogezand-Sappemeer. Moos Nijveen, Middenstraat, Sappemeer.
Haarlem. H. F. van Bodengraven, Preangerstr. 42. Haarlem-N.
Leeuwarden. W. Minkes, Johannesbuurt 28.
Nieuw-Buinen. H. Middeljans, Nieuw-Buinen 64 (Dr.)
Rotterdam. A. Lanooy, Schiekade 145B[3].
Rotterdam L.M. Jo Groos, Beverstr. 76B.
Tijnje. J. Klaren, Tijnje (Fr.)
Wieringen. L. Bos, Noorderbuurt 3, De Haukes.
Zaandam. Joh. Takkenberg, Hoogendijk 152.
Amsterdam. J. Sterk, v. Oldenbarneveldtstr. 17huis.
Den Haag. J. Bakker, Waldorpstraat 284.
Delft. v. Meekeren, H. de Grootstr. 180.
Leiden. Vlieland, Driftstraat 48.
IJmuiden. R. Pals, Cederstraat 37.
Utrecht. J. Mantel, Lauwerecht 103.
Zwolle. J. v. Wageningen, Mauritsstr. 42.
Tilburg. G. de Lepper, Jozef Israelsstraat 83.
Franeker. Waagstraat 15.

Noordel. Propaganda-Comité.

B. Herder, Zonnebloemstr. 8, Groningen.

Friesch Propaganda-Comité.

G. v. Houten, Willem de Zwijgerstr. 30, Sneek.

Noord-Holl. Propaganda-Comité.

Cor Lodder, Nieuwe-Niedorp.

Twentsch Sociaal-Anarchistisch Propaganda-Comité.

B. H. Lansink, Glanerbrug (Gem. Lonneker).

Land. Verbond v. Alarmgroepen.

Land. Corr.: Joop Richter, Heerensingel 280, Weesp.

Penningmeester: F. v. d. Roest, Akerdijk 230, Rijk (Haarlemmermeer).

Correspondentie-Adressen.

J. Bosma, Hygieaplein 20hs., Amsterdam.
P. v. Eenennaam, p.a. Lanooy, Schiekade 145Bc, Rotterdam.
G. Hellingman, Drieboomslaan 56, Hoorn.
A. Stevens, No. I 36, Nw. Pekela.
Tj. Schoonbeek, 3e Kruisdiep, Vledders, Nw. Weerdinge.
E. Duursma, Weerdinge a.d. spoorlijn, Gem. Emmen (Dr.)
C. Limburg, Jan v. Goijenstraat 50², Den Haag.

Internationale Anti-Militairistische Vereen. Sectie Holland.

Landelijk Comité:

Herman Groenendaal, Bantamstraat 114, Haarlem, *Voorzitter.*

Mej. Stien Hak, Eerste Dijkstraat 20, Dordrecht, *Secr.esse.*

Red. De Wapens Neder, secr. Lud. Madlener, Laan van Soesbergen 27, Utrecht.

Adm. De W. N.: P. Fijlstra, Paviljoensgracht 68-70, Den Haag.

Brochurehandel: G. Smilda, Vrouwjuttenstr. 27, Utrecht.

Afdeelingen:

Akkrum. T. Dijkstra, Wijdesteeg.

Alkmaar. P. J. Gleysteen, Stationstraat 70.

Almelo. P. v. d. Leur, Tuinstraat 25.

Amersfoort. F. Feenstra, Math. Wethoostr. 37.

Arnhem. Henk van Raay, Kapelstraat 24.

Assen. R. Frankot, A. W. Kanaal 294.

Boskoop. J. Geers, Oranjestraat 4.

Bussem. Henk de Bruin, p.a. Singel 79.

Callantsoog. C. v. d. Kossen, Groote Keeten, post op 't Zand.

Deventer. E. J. Petersen, Tabakstraat 45.

Dordrecht. Harm Scheepbouwer, Jozef Israëlstraat 52.

Franeker. H. Osinga, Jan Dirkstraat.

Enschedé. J. Pieperiet, Estrikstraat 37.

Gorredijk. Sint P. de Jong.

Gouda. Henk de Jong, Woonschip a. h. Jaagpad.

Den Haag. W. de Bakker, Harderwijkstr. 58.

Haarlem. S. Westra, Middenweg 74.

Heerenveen. L. Wisman, Parallelweg 27.

Den Helder. Tj. Joustra, Artilleriestraat 36.

Hengelo (O.) Joh. van Buyten, Boekelosche-weg 156.

Hilversum. IJp de Jong, Ampèrestraat 67.

Hoogkarspel. D. Brander, A.229.

Hoorn. Henk Wagemakers, Veenenlaan 126.

Krimpen a. d. IJssel. P. van Wijnen, Waalstraat 10.
Krommenie. H. G. Roos, Zandweg 128, Wormer.
Langendijk. S. v. d. Neer, Noord-Scharwoude.
Laren-Blaricum. Mevr. Cor Schnitzler, Kloosterweg 44, Laren.
Leeuwarden. W. Giezen, Achter de Hoven 199.
Nederhorst den Berg. Jacob Zwageman.
Oostzaan. J. de Dood, Stijfselmakerspad.
Rotterdam. C. Oderkerk, Botersloot 90a.
Sappemeer. W. Riemeijer, v. Roijenstr. V 59, Hoogezand.
Scherpenzeel. A. A. Douma, In den Polder, Kuinre (Fr.)
Sneek. K. Wagenmakers, Salverdastraat 9.
St. Anna-Parochie. J. W. de Boer.
Tiel. Th. v. d. Berg, Heiligestraat 72.
Uitgeest. J. Bleeker, Burg. Lithstr. 1.
Utrecht. Jo Hornstra, Egmondkade 8.
Venhuizen. Marie Kracht, Buurt.
Vlissingen. Br. de Vos Burchardt, Resedalaan 12.
Winkel. P. Kossen te Nieuwe-Niedorp.
Zaandam. Mej. I. van Soelen, Troelstralaan 124.
Zaandijk. Ida v. Zoelen, P. J. Troelstralaan 124.
Zwolle. J. W. Hersevoort, Billitonstr. 31.
A.M.V. Enschedé. W. Heutink, Papaverstr.
A.M.V. Amsterdam. D. Kroeger, Hoefrijkstr. 5³, Amsterdam.
A.M.V. Bergen (N.-H.) F. Blokker.
A.M.V. Schoonoord. G. Kanninga, p.a. Wed. G. Kanninga, D 24, Schoonoord (Dr.)

Internationale Antimilitairistische Kommissie (I.A.K.)

gevormd door I.A.M.B. en I.A.A.

Secretarissen: A. Müller Lehning en Albert de Jong.

Adres: Albert de Jong, Haarlem.

Steunfonds voor slachtoffers van princ. en daadw. anti-militairisme.

Secr.-Penningm.: A. J. Luif, Regulierstr. 22, Haarlem.

Cantinefonds voor Dienstweigeraars.

Penningm.: S. v. Mierlo, Beetsstr. 276, Den Haag.

Dienstweigeringsmanifest „Mobiliseeren".

Adres voor onderteekening:
H. E. Kaspers, Santpoort.

Schrijfclub voor Dienstweigeraars.

Secr.: E. Bijlstra, Kalkwijk Oost 38, Hoogezand.

J. V. A.

Alkmaar. D. Akkerman, Baaksje 14, Alkmaar.
Dordrecht. Leo Hock, Sophiastraat 7.
Haarlem. Mien Oudolf, Eendrachtstr. 54, Haarlem.
Den Helder. Roel v. Heusden, Polderweg, Den Helder.
Heer Hugowaard. Annie Hekkema, Basserweg 44w.

Mobilisatie voor de Vrede.

Dordrecht. P. Felkens, Nieuweg 34.

Pinkster Mobilisatie.

Secretaris: H. de Groot, Abeelenstraat 6, IJmuiden Oost.
Penningmeesteresse: Rie Schouten, Tulpstr. 40, Zeist.

Nederlandsch Syndicalistisch Vakverbond.

J. Wolthuis, Kraaipanstr. 26, Amsterdam (O.)
Syndicalistische P.A.-S.-en.
P.A.-S. Groningen. G. Haan, Radijsstr. 77a.
P.A.-S. Enschedé. A. ter Weele, Losserscheweg 93.
Wormer-Krommenie. Secr. G. H. Roos, Zandweg 128, Wormer.
P.A.-S. Hengelo. Secr. M. Nijhuis, N. Parallelweg 9.
P.A.-S. Haarlem. A. Gerritse, Nagtegaalstr. 33.

Federatie's aangesloten N. S. V.

J. Donker, Ned. Synd. Fed. van Fabrieksarb., Zonnelaan 35, Krommenie.
P. Smit, afd. Pel en Meelbew. V.I.O.S., Bankakade 30, Wormerveer.
L. J. Klöne, secr. afd. fabrieksarb. Veendam, Molenstreek 237.
J. P. Maaten, afd. fabrieksarb. Huizen (N.H.), Oud Huizerweg 34.
J. Mussche, afd. fabrieksarb. Amsterdam, Dirk Hartoghstraat 17c.
Federatie Metaalarbeiders. J. Gritter, Boekeloscheweg 110.
Federatie Metaalbew. IJmuiden. J. H. Postje, Ruysdaelstr. 19.
Federatie Bouwvakarb., afd. Hengelo. G. J. Siesling, Woltersweg 8.

Federatie Textielarbeiders, afd. Almelo. J. Hammink, Rietstraat 116.

Vrijdenkersvereeniging „De Dageraad".

Adres Hoofdbestuur luidt: Hoofdbestuur „De Dageraad", Postbus 793, Amsterdam. Met vermelding van de afdeeling op de brieven, zooals: Afd. Secretariaat, Afd. Kerkafscheiding, Afd. Boekhandel, Adm. „De Vrijdenker".

Afdeelingen „De Dageraad"

Vereeniging tot bevordering der Vrije Gedachte. Secretariaat: R. A. Molenberg, A. P. Fokkerstraat 19a, Groningen.

Wormerveer. W. Slooten, Houtkade.

Vrijdenkersvereeniging „Haarlem".

Luc. v. d. Putten Jr., Slachthuisstr. 2, Haarlem.

Vrijdenkers-Radio-Omroep (V.R.O.)

Secr.: Chef Pieters, Postbus 793, Amsterdam.

Vereen. Gemeenschappelijk Grondbezit.

J. Methöfer, Torenlaan, Blaricum.

Afdeelingen G.G.B.

Groningen. J. L. Deen, p.a. Sigarenfabr. „De Pionier", Groningen.

Haarlem. D. Koster, Rozenprieelstraat 31, Haarlem.

Velsen. Rem, Burgem. de Weertstraat 24, Velsen.

Alg. Ned. Geh. Onth. Bond.

Algem. Secretaris: C. E. van Eijkern, Tetterodestraat 41, Haarlem.

Fonds v. Internationale Solidairiteit Nederland.

De zetel van het Fonds is gevestigd te Groningen, Secr.-Penningmeester: B. Meijer, Singelweg 53, Groningen. Postrek. 128988.

Aangesloten organisaties zijn:

F.I.S. Groningen. Secretaris: H. Schwarts, Bedumerstraat 17a. Penningmeester: J. Dieters, Tuinstraat 42a.

F.I.S. Zaanstreek. Secretaris: G. H. Roos, Zandweg 128, Wormer. Penningmeester: G. H. Wezel, Krommeniërweg 282, Wormerveer.

F.I.S. Twente. Secretaris: A. Landstra, Beekstraat 28, Enschedé.
Penningmeester: A. ter Brugge, Roomweg 71, Enschedé.

F.I.S. Sneek. Secretaris-Penningm.: S. Brandsma, Franekervaart 14c, Sneek.

F.I.S. Beerta-Finsterwolde. Secretaris: H. Meulenkamp, Meijerslaan, Finsterwolde.
Penningm.: E. Franken, Veenweg B 222, Beerta.

F.I.S. Leeuwarden. Secretaris: H. v. d. Wal, Johannesbuurt 30, Leeuwarden.
Penningm.: G. v. d. Wal, Zuidvliet 294b, Leeuwarden.

F.I.S. Haarlem. Correspondentie: Annie Wernink, Duinlustparkweg 54, Santpoort.

Medewerkende organisaties:

Nederlandsch Syndicalistisch Vakverbond (N.S.V.) Vertegenwoordiger: J. Wolthuis, Kraaipanstraat 26hs., Amsterdam.

Het Noordelijk Soc.-Anarchistisch Propaganda Comité. Vertegenwoordiger: B. Herder, Zonnebloemstraat 8, Groningen.

Zang-, Muziek- en Tooneelvereenigingen.

Soc. Gem. Zangvereen. „Kunst na den Arbeid”, Groningen. Secretaresse: Mej. A. Schuiten, Schoolholm, Groningen.

Zangvereen. „Zang na den Arbeid”, Hoogezand-Sappemeer. Secr.: Joh. Bergman-Bijlstra, Achterdiep, Sappemeer.

Gem. Zangvereen. „Geluk door Vrijheid”, Enschedé. Secr.: J. Pieperiet, Estrikstraat 37, Enschedé.

Lib. Soc. Gem. Koor „Zang Veredelt”, Haarlem. Secr.: L. v. d. Putten Jr., Slachthuisstraat 2, Haarlem.

Kinderkoor „De Jonge Proletaar”, Enschedé. Secr.: J. Pieperiet, Estrikstraat 37, Enschedé.

Kinderkoor „Klim Op” (onderafd. „Zang Veredelt”, Haarlem). Secr.: Mej. R. Cassa-Westervoorde, Merovingerstr. 48, Haarlem.

Kinderkoor Groningen. Secr.: Mej. A. Schuiten, Schoolholm 25, Groningen.

Muziekver. „Liberté”, Emmer-Compascuum. Secr. Jac. de Blauw, Kanaal A, Emmer-Erfscheidenveen.

Muziekvereen. „Geluk door Vrijheid”, Sappemeer. Secr. Jac. Bijlstra, Wilh.straat, Sappemeer.

Arbeiders-Muziekvereen. „Excelsior”, Enschede. Secr. E. Bietman, Losserscheweg 176, Enschedé.

Harmonie-Muziekvereen. „Voorwaarts”, Haarlem. Secr. C. J. Veldkamp, Keizer Karelstr. 11, Haarlem.

Tooneelvereen. „Nut en Genoegen", Groningen. Secr H. W. Pieterse, Gerbr. Bakkerstraat 69b, Groningen.

Tooneel en Zangvereen. „Excelsior", Nieuwe Pekela. Adres: F. Drenth, K. 38, Nw. Pekela.

Tooneelver. „Naar de Vrijheid", Sappemeer. Secr H. Douma, Middenstraat, Sappemeer.

„Het Vrije Tooneel", Enschedé. Secr. H. Roordink, Jasmijnstraat 40, Lonneker.

LIJST VAN SREKERS.

C. Bonnet, Prof. Kochstraat 39, Hilversum. (Anarch., Rev. Anti-Mil., Vr. Ged.)

J. Bijlstra, Baanstraat 41, Groningen. (Anarch., Rev. Anti-Mil.)

A. L. Constandse, Palmboomstr. 58, Den Haag. (Anarch., Rev. Anti-Mil., Vr. Ged.)

J. Hoving, Halfweg (N.-H.) (Rev. Anti-Mil., Vr. Ged.)

W. v. d. Heuvel, p.a. T. Veenstra, Oud-Appelscha (Rev. Anti-Mil., Anarchisme.)

Albert de Jong, Haarlem. (Anarchisme, Rev. Anti-Mil., Vrije Gedachte.)

Wim Jong, Piet Heinstr. 111, Den Haag. (Anarch., Vrije Ged., Anti-Militairisme.)

A. R. de Jong, Jac. Bellamylaan 15, Bussum. (Rev. Anti-Mil.)

B. de Ligt, Onex (Genève). (Anarch., Rev. Anti-Mil., Vrije Ged.)

Gé Nabrink, Wagenstraat 146a, Den Haag. (Anarch., Rev. Anti-Mil., Vr. Ged.)

A. R. van Meekeren Jr., van Bosschestraat 74, Delft. (Anarch., Rev. Anti-Mil., Vr. Ged.)

Jacques Rees, Klarend.weg 409, Arnhem. (Anarch., Anti-Mil. Verdere onderwerpen aanvragen.)

G. Rijnders, Zandvoort. (Anarch., Rev.. Anti-Mil., Vr. Ged.)

Frits Tingen, Makasserstraat 20, Amsterdam. (Declamatie.)

Jos. van Veen, Cederstraat 30, Den Haag. (Vrije Ged.)

W. A. Walraven, Tuinstraat 62, Amsterdam. (Rev. Anti-Mil.)

ANARCHISTISCHE SYNDICALISTIRCHE, ANTI-MIL. EN VRIJDENKERSBLADEN.

„DE VRIJE SOCIALIST", 2 × per week. Adm.-adres: Burg. Rampstraat 5, Haarlem.

„DE ARBEIDER", weekblad. Adm.-adres: Klaprooslaan 49a, Groningen.

„ALARM", orgaan van het Landelijk Verbond van Alarmgroepen. Adm.-adres: A. van Zorge, Friezenstraat 26, Haarlem.

„NAAR DE VRIJHEID", propaganda-blad, 2 × per maand. Red. en adm.-adres: Klarend.weg 409, Arnhem.

„BEVRIJDING", maandblad tot vernieuwing van het socialisme. Adm.-adres: Wognummerstraat 17, Amsterdam N.

„DE SYNDICALIST", weekblad. Adm.-adres: Bestevaerstraat 146^2, Amsterdam O.

„DE FAKKEL", orgaan van de Ned. Synd. Fed. v. Overheidspersoneel. Adm.-adres: Bertelmanplein 30, Amsterdam Z.

„DE WAPENS NEDER", anti-mil. maandbl. Adm.-adres: Paviljoensgracht 68, Den Haag.

„DE VRIJDENKER", weekblad. Adm.-adres: Postbus 793, Amsterdam.

„DE GEHEEL-ONTHOUDER", weekblad. Adm.: H. E. Kaspers, Santpoort.

Persdienst der I.A.K.

in nederlandsch, fransch, duitsch en engelsch. Ongeveer 20 nummers per jaar. Adres: Albert de Jong, Haarlem.

ROFFEL.

Dom, dom, dom, —
Weet je waarom
Met donkere trom,
Met klinkende klokken,
Met leuzen die lokken,
Met vaandels die vliegen,
Met frases die liegen,
Weet je waarom
De heeren hun troepen
Ten oorlog roepen?
Weet je waarom?
Voor 't Christendom!
„Zegent degenen die U vervloeken
En die U haten, haat gij ze niet" —
Kost'lijke wijsheid in woorden en boeken.....
Maar zij, die zich schatten op aarde zoeken,
Bevelen: schiet!
Jij weigert niet.

Kameraad,
Hoor je den maat
Van den dood en de haat?
Woeste bezieling
Van nijd en vernieling, —
O, nu nog beteugeld,
Maar aanstonds gevleugeld.
O kameraad,
Misleid en belogen,
Verdrukt en bedrogen,
Hoor je dien maat
Door volk'ren en staat?
Het gaat om de macht, de mijnen, de bronnen

Waaruit de kostbare olie vloeit,
Om al waaruit winst en bezit wordt gewonnen;
Maar jij, als die woedende waanzin groeit, —
Waarom dit bloed?
Omdat jij het doet.

Weet je wanneer
Het land en zijn eer
En het goud van den heer,
Die ziel en geweten
Veracht en vergeten
Ter zijde stelt
Voor winst en geweld,
Geen mensch'lijke geesten
Meer maken tot beesten?
Weet je wanneer
Die waanzin niet meer
Bestaat en geldt?
Als jij, kameraad, om je ziel en je rede
Niet meer tot den moord en de haat bent bereid;
Jouw wil brengt het recht, de vrijheid, de vrede, —
De wereld wacht op jouw menschelijkheid.
En geen oorlogsros steigert,
Wanneer jij weigert!

FRITS TINGEN.

Godsdienst is noodig voor 't Volk.
Geef dan aan de dominée's traktement, rang en kostuum van politiekommissaris.

MULTATULI.

GEWELD.

Geen tijdperk in de geschiedenis is zoozeer gekenmerkt geworden door den geest der gewelddadigheid als het tegenwoordige. Het is niet meer volkeren maar menschheid omspannend geworden. De oorlog heeft hem sterk gevoed en de voortgang versneld. Na 1912 is gansch de menschheid er als door „bezeten” geworden. Deze geest is dan ook niet minder dan *waanzin!*

En ook al is de *persoonlijke* geweldsdaad niet geheel los te beschouwen van deze *algemeene* infectie (vandaar ook hier de stijging) toch blijft dit nog altijd iets dat afzonderlijke analyse verdiend. Immers is de individueele daad van geweld niet zoozeer product van een gepropageerd *systeem* als wel van geaardheid van den pleger.

Vandaar dat de persoonlijke geweldsdaad zich minder, zeker véél moeilijker, laat betheorethiseeren dan de collectieve toepassing van geweld. Er is ook, en voor de studie is dit belangrijk, een principieel verschil in *uitgangspunt*. Het individueel geweld wordt, niet altijd, maar zeker héél vaak geboren uit *heldhaftigheid*. Het collectieve geweld is *meestal* product van..... *angst!!*

Psychologisch is reeds de collectiviteit *zèlf* veelal een product van angst. Ook *Sigmund Freud* heeft dit opgemerkt. Als vanzelf zal een uit *dien* voedingsbodem gegroeide massaliteit het geweld als het geëigende strijdmiddel beschouwen.

De primitieve mensch begon zóó. En kon niet anders. Daarná kwamen de hulpmiddelen als wapens en deze àl geraffineerder waardoor de menschheid eindigde in de militaire razernij van dezen tijd. *En dat kon wel anders!*

Want uit dezelfde cultureele ontwikkeling waaruit ten slotte dit allermisdadigste is ópgekomen, groeiden óók de *edeler krachten.*

En als we bovendien begrijpen dat onze moderne Statenvorming toch niets anders is dan de vorming van *dwang*gemeenschappen en dwang-angst, dan laat het zich begrijpen, dat het geweld het als van zelf sprekende fundament onzer samenleving is. Voeg hier nog aan toe, dat in deze machtige moderne organisatie der maatschappij *van boven af* het geweld stelselmatig als onmisbaar en onontkoombaar is gepropageerd en de toepassing er van onderwezen, en het is duidelijk dat het heiligste geloof dàt is van het geheiligde geweld.

* * *

Na den oorlog had deze leer van boven af haar diepste punt bereikt. Tot den laatsten man èn vrouw was ingelijfd in het raderwerk van den Staat. Van dat oogenblik af keerde de richting zich tot haar tegendeel en vond de propaganda plaats *van onder op!!* En aldus bevindt de strijder voor nieuwe cultuur in dezen tijd zich tusschen *twee* fronten die hem dreigen dood te drukken.

Het „roode front" is voor hem het ergste gevaar. Militair-technisch is ongetwijfeld het zwarte front der bourgeoisie veel verschrikkelijker. Zóó gezien is, *buiten Rusland,* het

roode front veelal niet meer dan een woord. *Gelukkig!!*

Het zwarte echter heeft *tegen,* dat het door de socialistisch willende arbeiders als *erkend* cultuurvijandig wordt beschouwd! Het roode daarentegen als het.... cultuur*brengend* element. En al moge misschien bij alle socialistisch gezinde arbeiders er een éénheid in denken zijn voor wat betreft het militairisme „aan den anderen oever”, hier ontstaat de botsing tusschen bolsjewisten en ons voor wat aangaat de waardeering van het geweld „in eigen huis”.

* * *

Practisch staat vast, dat de arbeiders met het geweld *nimmer* de geweldsmiddelen van den Staat zullen kunnen overwinnen. Wel wijzen dan de bolsjewisten naar Rusland, waar dit wèl gebeurd zou zijn. Dit bewijst alleen.... de *oppervlakkigheid* der bolsjewisten! Immers Rusland-1918 valt niet te vergelijken met Nederland-1932. In Rusland ontstond de revolutie *vanuit den oorlog,* toen *dus het geheele volk gewapend huiswaarts ging!!* Dit feit werd de Czarenkliek noodlottig.

In Nederland-1932 is het volk *ongewapend* en de contra-revolutie sedert 1918 prima, prima georganiseerd! Wie reeds *dit* verschil niet ziet is.... dom genoeg voor bolsjewiek.

Trouwens, dezelfde arbeiders, die nu luidruchtig drie maal „rood front” roepen, brachten in 1918 bij de demobilisatie allemaal héél fatsoenlijk.... hun geweren terug!!

Lichtelijk zal men mij tegenvoeren, dat deze arbeiders in 1918 nog geen bolsjewist waren enz. en dat dus nog niet anders konden.

Dezulken wil ik zelf tegemoet komen door te verklaren, dat in 1918 nog niemand hier van „bolsjewisme” droomde.....

Maar..... men geve *mij* dan toe dat juist hieruit blijkt, dat overal ter wereld en ook *hier te lande* de dingen anders zijn in 1932 dan in Rusland in 1918!!

Er zijn verder zeer ernstige bezwaren tegen de formatie van „rood geweld”, die natuurlijk in een zoo klein bestek als dit artikeltje zelfs niet kunnen worden genoemd.

En dàn moeten we nog uiteenzetten wat we aan *ethische* tegenwerpingen hebben!! Ook wat dit betreft kunnen we er *hier* veel te weinig van zeggen. Ik moet dus volstaan met als mijn meening te geven, dat niets de arbeiders *zwakker* maakt dan het geloof in de doeltreffendheid der gewelddadigheid. Om te beginnen het ontzag'lijk fatale: zoolang het roode front er nog niet is *moet*, logischer wijze, de aanhanger daarvan wel gelooven, dat hij *dus* weerloos, onmachtig is. Dat hieruit, hier te lande duidelijk voelbaar, *stilstand* in den strijd ontstaat, is vanzelfsprekend. Want de *andere* strijdmiddelen worden niet gebruikt, eenvoudig omdat ze niet worden gekend, niet worden gepropageerd dus, omdat het geweld „het” strijdmiddel is.

Helaas moet ik met deze korte uiteenzetting volstaan, al zal wel ieder begrijpen, dat vooral in dezen tijd waarin door allen nagenoeg, *alle* accent op het geweld wordt gelegd, dit onderwerp zeer uitvoerige beschouwing te over zou verdienen.

JO DE HAAS.

DE JEUGD EN HET ANARCHISME.

Wij hebben hier in Holland in de jaren na de oorlog een flinke anarchistisch getinte jeugdbeweging gehad. Een *jeugd*beweging, jonge menschen van om en bij de twintig.

Deze jeugdbeweging werd tot jongerenbeweging, en ten slotte verdween het leeftijdsbegrip geheel uit de naam der verschillende groepen.

Waar zit hem dat in? Natuurlijk is het heel eenvoudig de oorzaak te noemen: gebrek aan groei van onderen, te weinig jeugdige nieuwe krachten.

Waarom? Er is geen gebrek aan anti-militairistisch voelende jongeren, al ontbreekt een in socialistische zin georiënteerde anti-militairistische jeugdbeweging, dat bewijzen wel de dienstweigeraarslijstjes in onze bladen.

Laten we de vraag anders stellen. Is er behoefte aan een anarchistische jeugdbeweging? Ik geloof het niet.

De oude jeugdbeweging werd uitgesproken anarchistisch door de strijd, we waren nog geen overtuigd anarchist in de jonge jaren van het V.J.V., we werden het in het V.J.V. Het V.J.V. kwam, omdat andere vrije jeugdorganisaties, in het bijzonder de J.G.O.B., zich politiek neutraal wilden houden, omdat er in die organisaties geen plaats was voor de radicaal anti-militairistische en socialistische propaganda.

Is dat nog zoo? Ik herhaal, ik geloof het niet.

De J.V.A., nu ook de J.G.O.B. sinds haar laatste kongres, bieden plaats te over. En de jongeren die het V.J.V. „voedden" waren nog geen anarchist, ze werden het. Waarom zouden ze dan een speciaal anarchistisch jeugdverbond willen? Het zijn immers nog geen anarchisten.

Maar het is onze taak te zorgen, dat het anarchisten worden. En in die taak zijn we meen ik wel te kort geschoten.

Er komt bij dat de vrije jeugd nu niet alleen meer hoeft te „konkureeren" met de dansende en zingende A.J.C.

Neen, er zijn ernstiger konkurenten. De jeugd vraagt aktie. En die aktie, die onmiddellijke daad, vindt ze in de gelederen der kommunisten en..... fascisten.

Wij hebben als vrije jeugd gestreden voor het recht der jeugd aan politiek te doen, we richtten ons tegen politiek-neutrale organisaties. De A.J.C. deed niet genoeg. Maar nu zijn de rollen omgekeerd.

Wij anarchisten doen te weinig aan politiek, d.w.z. aan politiek waarmee men 18-jarigen trekt.

Tegenover de opvatting, dat het socialisme „vanzelf" komt, hebben de anarchisten altijd gesteld de opvoeding tot het socialisme.

Anarchistisch was de idee „Eerst de menschen beter maken". Wij weten wel, dat dit te ver gaat. Wij weten, dat in en door de strijd de massa zich moet opvoeden tot kameraadschap en solidairiteit. Niet wij moeten de massa opvoeden, maar in de massa zelf moet het groeien.

Die opvoeding tot het socialisme vindt de jeugd in de eerste plaats in haar eigen, vrije jeugdbeweging. Dat was en is de waarde van J.V.A. en J.G.O.B. enz. Dat blijft het bezwaar tegen de „geleide” jeugdbeweging, daar *wordt* de jeugd opgevoed, inplaats van zich zelf op te voeden.

En waren deze vrije jeugdbewegingen sterker, er behoefde geen vrees te zijn voor de toekomst van de anarchistische beweging, jonge krachten te over zouden tot ons komen, na in de vrije jeugdbeweging hun oordeel te hebben gevormd. Ze kunnen nu immers daar politieke aktie voeren in algemeen socialistische en anti-militairistische zin.

Maar het is juist de betrekkelijke kleinheid van deze beweging die ons vreezen doet. Het is ook de aantrekking die de andere partijen, de partijen die daden beloven kunnen, op de jeugd, ook uit deze beweging, uitoefent.

Anarchisme is de natuurlijke overtuiging van de rijpere jeugd, maar anarchisme van de daad. En als die daad uitblijft, gaan velen naar fascisme en kommunisme.

En daarom geloof ik, dat onze aktie onder de jeugd niet gericht hoeft te zijn op een herleving van de anarchistische jeugdbeweging. Wij moeten — en dat geldt natuurlijk vooral de anarchistische jongeren die in de organisaties zitten — in de vrije jeugdbeweging pal staan voor het beginsel van eigen leiding, voor de leuze „jeugd behoort aan niemand”, wij moeten ook voortgaan op cursussen en anderszins onze ideeën onder deze jeugd te brengen.

Maar daarnaast is het belangrijker nog te

zorgen voor een krachtige aktieve anarchistische beweging, een beweging die weet wat ze wil, en hoe ze dat bereiken kan.

Want zoo alleen kunnen we de jeugd tot ons trekken die buiten de vrije jeugdbeweging voor onze propaganda ontoegankelijk is.

En ten slotte kameraden, moeten we niet vergeten, dat al schijnt het anarchisme onder de jeugd weinig aanhangers te vinden, de anarchistische gedachte er daarom niet minder leeft. De dienstweigeringsgedachte, de radengedachte, de vrije-jeugd-gedachte, zij breiden zich uit als een olievlek, ook — en vooral — onder de jeugd die voorloopig nog andere vaandels volgt.

Jeugd en anarchisme hooren onverbrekelijk te samen. En schijnt het nu misschien anders, wij moeten onvermoeid verder strijden in de overtuiging dat de jeugd — de toekomst van de menschheid — ons, het anarchisme, moet vinden op straffe van ondergang!

WIM JONG.

Godsdienst is noodig voor de zedelijkheid.

Welke godsdienst?

De christelijke.

Zoudt ge dan een booswicht zijn als uw papa 'n Turk geweest was?

MULTATULI.

ANARCHISME EN GEHEELONTHOUDING.

Wij maken het onszelf zoo erg graag gemakkelijk.

Dit is een eigenschap, die ons menschen kenmerkt.

Zoo zijn we er steeds op uit om onszelf zoo veel mogelijk verantwoordelijkheid van de schouders te nemen en af te wentelen op een stelsel, op een aaneenschakeling van omstandigheden, op één of meer bepaalde personen.

Eenige voorbeelden:

Wanneer gesproken wordt over de weinig rooskleurige toestand, waarin het volk van de geheele wereld thans verkeert, over de crisis, over den oorlog enz., dan zijn wij maar al te zeer geneigd om als oorzaak hiervan aan te wijzen iets, waaraan wijzelf liefst part noch deel hebben.

De ellende des volks? De crisis? De oorlog?

Allemaal de schuld van de kapitalisten, die zooveel mogelijk winst bijeengaren, zooveel mogelijk kapitaal opeenhopen, allemaal ten koste van het zweet en het bloed van dat arme onschuldige proletariaat.

Gemakkelijk is een dergelijke opvatting in ieder geval wel. Maar de eigenlijke toestand is eenigszins anders.

Wie laten zich uitbuiten? Wie dulden het onrecht? Wie gedogen, dat het juk op hun schouders hoe langer hoe knellender wordt? De arbeiders! Zij! Gij! Wij allen!

Wie trekken er tegen elkaar ten oorlog? Wie laten zich bedwelmen door allerlei frazes zooals: God, Koning en Vaderland? Wie maken de munitie, zonder welke de staten geen enkele oorlog voeren kunnen? Wie vervaardigen de machinegeweren, de geweren, de kanonnen, de duikbooten, de tanks? Wie transporteeren het oorlogsmateriaal?

De arbeiders! Zij! Gij! Wij allen!

Het wordt nu heusch tijd, dat de arbeiders zich bewust worden van hun economische macht en van hun persoonlijke verantwoordelijkheid voor alles, wat er op de wereld plaats vindt.

Wij allen zijn persoonlijk verantwoordelijk voor het wereldgebeuren!

Deze opvatting is anarchistisch.

Eigenlijk werd hiermede tevens het bewijs geleverd van de groote tegenstelling die er bestaat tusschen anarchisme en alcoholisme.

De alcohol berooft het individu n.l. van zijn verantwoordelijkheidsbesef.

De alcohol werkt remmend op de wil, hij belemmert het zuiver en logisch denken, hij verhindert het redelijk en zedelijk handelen.

Een anarchist is een vrijgeest, zijn voornaamste streven is er op gericht om de menschheid waarlijk vrij te maken, persoonlijk tracht hij zich te verlossen van sleur en traditie en zich vrij te houden van allerlei ideologiën, die op zijn geest een bedwelmenden invloed hebben. De anarchist verwerpt daarom de godsdienst in alle vormen waarin deze voorkomt. De anarchist verafschuwt compromissen, hij haat het parlementarisme, hij verafschuwt dictatuur en terreur.

Kortom: hij wil zichzelf volkomen *vrij* vechten!

Hij vermijdt dus het gebruik van bedwelmende middelen, die zijn geest beïnvloeden, hem in een roes brengen en hem steeds beletten volkomen vrij te zijn.

De anarchist is geheelonthouder!

Hij verzet zich tegen een vocht, dat zijn hersenen en zijn zenuwstelsel geheel van streek brengt. Hij gebruikt geen alcohol: hij is een vrijgeest!

* * *

Het anarchisme is geen uiterlijke vormendienst. Wij zijn niet alleen anarchisten voor het oog van de buitenwacht. Ons idealisme zetelt dieper. Wij trachten het anarchisme in onze dagelijksche handelingen toe te passen. Wij willen anarchist zijn binnen de kring van ons familieleven, in onze omgang met de kameraden op het bedrijf, in onze verhouding tot andere menschen.

Ons anarchisme moet worden: toegepaste levens- en wereldbeschouwing.

Immers: de komst van een socialistische samenleving zal niet alleen afhankelijk zijn van stoffelijke, economische factoren. Het belangrijkste steunpunt van de socialistische gemeenschap zal zijn: de mensch zelf. Nu reeds moeten wij gaan bouwen aan de nieuwe gezindheid van solidariteit, van broederschap.

Ons persoonlijk voorbeeld kan van zeer veel belang zijn. Men luistert niet alleen naar onze woorden, men kijkt ook naar onze handelingen! Daarom passen wij het anarchisme overal toe, waar ons dit mogelijk is. Zoo vestigen wij de nieuwe gezindheid.

Dit beteekent eveneens: geheelonthouding.

Wij zien de fatale gevolgen van de drinkgewoonte: misdrijven, tuberculose, verkeersongevallen, kinderellende, rasontaarding, geestelijke en zedelijke verwildering. Wij bestrijden het kapitalisme, maar wachten met de uitroeiïng van het alcoholisme niet tot na de sociale revolutie. Nu, met de daad, door ons eigen voorbeeld doen wij anarchisten de alcohol in de ban. Wij zien de gevolgen en willen onze kameraden tot een lichtend voorbeeld strekken.

Wij roepen onze mede-arbeiders toe: breekt met de drinkgewoonte!

De drinkgewoonte staat de sociale omwenteling in den weg, kweekt domme, willooze arbeiders, dankbare uitbuitingsobjecten, een passieve massa.

De alcohol werkt ontredderend op stoffelijk en geestelijk leven.

Een ware vrije samenleving verdraagt geen alcoholisme, hoe gering ook.

Anarchisme èn geheelonthouding bestaan niet. Deze woorden behooren bij elkaar.

Wie anarchisme zegt, zegt tevens geheelonthouding.

De vrije mensch in de vrije samenleving stellen wij ons voor zonder alcohol.

De revolutionnair die fier durft te zeggen: Alcohol? Neen! kan pas waarlijk vrij zijn.

Leve de Anarchie!

Arnhem. JACQUES REES.

DOE HET ZELF.

De parlementaire constitutie,
Jan Klaassen-kraam en volksbedrog,
In grond der zaak een prostitutie,
Verleden, heden, toekomst nog.

Der Schapenmeester wordt gekozen,
de macht wordt boven hun gesteld,
die pratend, nimmer zich laat lozen,
partij-behoudend door geweld.

Veel beloven, weinig geven,
Is hun zoo'n kamerzetel waard,
het laat de dommen hoopvol leven,
en tilt de strebers over 't paard.

De drang tot daden, kameraden,
geen gezag — doch anarchie,
zelf-doen, kan geen zaak verraden,
zelf-doen, brengt geen tyrannie.

JO GROOS.

ANARCHISME EN SYNDICALISME.

In zijn werkje „De Staat", dat onlangs in de nederlandsche taal verschenen is, geeft Prof. Oppenheimer een korte en rake definitie van de begrippen „rijkdom" en „welvaart".

Rijkdom, zoo zegt hij, is de beschikking over menschen. Welvaart is de beschikking over goederen.

Het anarchisme is het streven naar den maatschappelijken toestand, die aan ieder individu de grootst mogelijke mate van vrijheid en welvaart waarborgt. Daarom streeft het naar de afschaffing van den rijkdom — beschikking over menschen — en naar de verovering van welvaart — de beschikking, door ieder, over goederen.

Het anarchisme immers wil — naar het woord van Proudhon, overgenomen in de beginselverklaring der I.A.A. — het beheerschen der menschen vervangen door het beheeren der zaken.

Het anarchisme streeft naar brood (welvaart) en vrijheid (afschaffing van het beheerschen van menschen, dus van rijkdom). Brood en Vrijheid! Twee begrippen, die niet naast, veel minder tegenover elkander staan, maar onderling ten nauwste samenhangen.

Vrijheid is niet de mate, waarin we van anderen iets mogen doen of laten. Vrijheid is een onderlinge verhouding tusschen menschen. Vrijheid bestaat in de wederkeerige erkenning van de volkomen gelijkwaardigheid en in de eerbiediging van elkanders persoonlijkheid.

Vrijheid is een geestesgesteldheid, maar zij is tevens ondenkbaar, zoolang rijkdom, de „beschikking over de menschen", bestaat.

Daarom is een allereerste en de voornaamste voorwaarde voor de verovering zoowel van brood als van vrijheid, van deze materieele en deze ideeële pool van het anarchisme, de omzetting van onze geheele maatschappij. Aan die taak mag het anarchisme, op straffe van ondergang, zich nimmer onttrekken.

De strijd voor het anarchisme is moeilijk. Het stuit bij zijn verwezenlijking op domheid, vooroordeel en slavengeest bij de massa, op de zucht tot behoud harer voorrechten bij de bezittende en heerschende klasse, wier machtsmiddelen het dus steeds tegenover zich vindt.

Tegen het eerste kan men strijden door middel van de propaganda en er is misschien geen richting in onze maatschappij, die in verhouding tot haar getal en middelen een zoo groote en uitgebreide propaganda heeft gevoerd als juist de anarchisten.

De macht der heerschende klasse kan slechts gebroken worden door er een grootere macht tegenover te plaatsen. De machtsmiddelen van den staat, en dus de verovering van de politieke macht, wijst het anarchisme, als in strijd met haar wezen en doel onvoorwaardelijk af; het zijn onderdrukkingsmiddelen die wel tot nieuwe vormen van onderdrukking leiden, maar nooit tot de vrijheid. De machtsmiddelen van het anarchisme zijn niet die van de politieke partij. *Het anarchisme kent geen andere dan de economische machtsmiddelen.* Deze moeten worden toegepast tegenover staat en

bourgeoisie door de arbeidersklasse en wel door de geheele arbeidersklasse, althans door een zoo groot mogelijk deel.

Deze toepassing moet de arbeidersklasse zichzelven leeren. Haar leerschool is de strijd. Papieren propaganda is *dáártoe* onvoldoende. Het is een utopie te meenen, dat anarchistische theoretici aan hun studeertafel een program — om niet te zeggen een recept — voor de sociale revolutie zouden kunnen opstellen en dat het voldoende zou zijn, dit op den dag der revolutie aan de arbeiders uit te reiken om het te doen uitvoeren. Haar taak in de revolutie kan de arbeidersklasse slechts leeren in den revolutionnairen klassenstrijd. Slechts daarin kan zij zelf haar eigen revolutionnair program ontwikkelen. Zoolang echter de socialistische arbeidersklasse in groote meerderheid gelooft in de parlementaire methodes der politieke partij, zal zij nimmer in staat zijn haar revolutionnaire taak te vervullen. Daarom stellen wij tegenover de politiek-parlementaire partij de politieke-economische organisatie van het anarchisme, dat is de anarcho-syndicalistische strijd-organisatie.

Pas door haar strijd op anarchistischen grondslag en nooit door de anarchistische propagandaclub alleen, zal het anarchistische deel van het proletariaat in staat zijn het anarchisme tot een volksbeweging, tot een massabeweging te maken. Zonder de massa beginnen wij niets. Met haar verwezenlijken wij pas iets, wanneer zij op anarchistische basis is georganiseerd, anarchistisch is geschoold en economisch is gericht. Het verzamelpunt van die anarchistische scholing, het orgaan,

waarin de arbeidersklasse zich moet en kan ontwikkelen tot het anarchisme — niet van de bom, maar toch van de daad —, waarin zij de problemen van den strijd plaatselijk, nationaal en internationaal kan behandelen, en een concreet gemeenschappelijk standpunt kan vaststellen, kortom de concentratie der anarchistische beweging kan niet anders zijn dan de economische klasse-organisatie, de anarcho-syndicalistische beweging, zooals die internationaal is georganiseerd in de IAA.

Men moge de anarcho-syndicalistische beweging zooals zij op een bepaald oogenblik is en handelt critiseeren, de noodzakelijkheid van economische aaneensluiting van het proletariaat op anarchistischen grondslag tegenover de politieke partijen en de aan deze verwante vakbewegingen kan men niet ontkennen. Daarom is de plaats van iederen sociaal-anarchist en ook van zijn eventueele critiek in de anarcho-syndicalistische organisatie zelf. Het is niet de taak van den anarchistischen arbeider, noch van den anarchistischen theoreticus als buitenstaander de anarcho-syndicalistische beweging van buitenaf te critiseeren op den grondslag van zijn individueele opvattingen over het anarchisme, het is hun plicht in die beweging de problemen te helpen oplossen, die haar dag in dag uit door de practijk van den strijd tot verwezenlijking van het anarchisme worden gesteld. Slechts op die wijze zal het mogelijk zijn eerst een anarchistische strijdbeweging en ten slotte een anarchistische volksbeweging te vormen, berekend voor haar dubbele taak: *massale propaganda* voor het anarchisme op

den grondslag van daadwerkelijken strijd tegen staat en kapitalisme en de *verwezenlijking van het anarchistisch ideaal:*

BROOD EN VRIJHEID VOOR ALLEN.

Haarlem, 12 Augustus 1932.

ALBERT DE JONG.

Voor weinige dagen werd 'n jong meisje, behoorlijk gebraafheid, begoddienst en behuishoud, door haar familie weggebracht naar 'n krankzinnigengesticht. Een dame, die in dat gesticht het opzicht heeft over de vrouwelijke zieken, zeide tot de familie:

Onze voorschriften zijn eenvoudig. Zachtmoedigheid is de hoofdzaak. Voorts, dat spreekt vanzelf, licht, lucht, afleiding, beweging, gepaste uitspanning.....

Bij 't naar huis gaan werden deze voorschriften besproken door de verwanten der arme patiënte en 'n jongere zuster vroeg den vader:

Licht, lucht, afleiding... beweging... gepaste uitspanning?....

Maar vader.... als we daarmee waren begonnen vóór onze arme zuster krankzinnig werd?

Wat die vader antwoordde weet ik niet. Maar ik zeg: 't ware hem beter geweest dat hem 'n molensteen was om den hals gedaan.... met toebehooren, een seconde voor z'n huwelijk, dan zoo'n vraag van z'n kind te verdienen.

Zoo zijn er veel vaders wien ik molensteenen aanraad, of wat gehoorzaamheid aan Jezus' wenk in Mattheus XIX.

Uit Ideeën van MULTATULI.

OVER OPVOEDING.

Opvoeden beteekent: In het kind de mogelijkheid voorbereiden zich te vormen tot een goed Mensch.

Wat willen we liever dan dat onze kinderen eenmaal een gemeenschap zullen vormen van menschen, die de waarheid boven alles lief hebben, die een sterk verantwoordelijkheidsbesef bezitten en die van een zóó groot gemeenschapsgevoel zijn doordrongen, dat ze zich als individu in een eenheid zien geplaatst, menschen, die zullen streven naar hoogere geestelijke waarden in het leven, menschen, die zullen zijn de dragers van idealen, die getuigen van een willen naar een algemeen grooter geluk der heele menschheid.

Zulk een opvoeding is moeilijk en eischt groote kracht van ons, omdat we bij ons zelf moeten beginnen. Zonder zelfopvoeding is geen opvoeden van anderen mogelijk. Wanneer we niet trachten, altijd maar door, ons zelf tot een beter mensch te vormen, zelf van onze fouten te leeren, zelf door nauwkeurig onderzoek het motief van ons handelen op te speuren, zullen we nimmer de misstappen onzer kinderen vruchtbaar kunnen maken en hen op een doeltreffende en opbouwende wijze kunnen helpen tot verbetering van henzelf. We mogen niet staan tegenover het kind, maar naast het kind als een trouwe kameraad, die hem indien mogelijk zal wijzen en doen zien de konsekwenties van zijn handelingen, hem zal geven de voorwaarden, zelf zooveel

mogelijk levenservaringen op te doen en hieruit te leeren.

Het kind mag nimmer in ons zien almachtigen alwetenden en volmaakten. We zouden het minderwaardigheidsgevoel (d.i. het gevoel niets goeds te kunnen altijd minder te zijn dan anderen, die het zooveel beter weten) vergrooten inplaats van het op te heffen en het kind moed te geven als een zelfstandig mensch in het leven te durven staan.

Doordat wij geen dwang van anderen over onszelf willen, kunnen we ook nimmer dwang uitoefenen over anderen, dus ook niet in onze opvoeding. Alle straf blijft logisch uitgesloten. Wij stellen alleen onszelf verantwoordelijk voor onze daden en aanvaarden de konsekwenties ervan. We zullen dus ook de kinderen er steeds op wijzen, dat ook zij zèlf alleen de verantwoordelijkheid hebben te dragen en daardoor ook de gevolgen hebben te verwerken. Het kind zal dan zijn houding in het leven, gesteund door de noodzakelijke hulp der opvoeders, leeren vinden, en door voortdurende kontrole leeren weten wat het leven zelf van hem eischt en vraagt. Stelt dus een goede opvoeding als eerste eisch een goede opvoeder, een tweede belangrijke faktor is de omgeving van het kind. Het is onze taak het kind te leeren begrijpen, de gedachtengang van het kind te leeren volgen en zijn omgeving daarmee harmonisch te maken, zooveel we dat kunnen. Langzamerhand moet het kind de indrukken van heel z'n omgeving leeren verwerken om moed te krijgen, in het heele wereldgebeuren te staan als een persoonlijkheid. Het leven mag hem niet af-

schrikken als iets ontzettends, maar hij moet groeien naar heel het leven toe. We willen geen zwakkelingen, maar moedige menschen met een sterke wil naar het goede, zelfstandige menschen, met een helder en objectief oordeel, waarvoor ze durven uitkomen, krachtige menschen met een hooger streven naar grooter geluk.

Dat onze opvoeding er toe mag bijdragen zulke menschen te vormen.

LILY POST.

Wie leeft volgens leiding der rede, streeft er zooveel mogelijk naar haat, toorn, minachting enz. welke anderen jegens hem koesteren, met liefde, of wel met edelmoedigheid te vergelden.

Alle aandoeningen van haat zijn slecht, en dus zal elk, die volgens leiding der rede leeft, zooveel mogelijk trachten te bewerken, dat hij niet door aandoeningen van haat wordt overmand, en bijgevolg ook pogen te voorkomen, dat anderen dergelijke aandoeningen ondervinden. Haat wordt echter door wederkeerigen haat versterkt, terwijl hij door liefde gedoofd kan worden, zoo zelfs, dat haat in liefde kan overgaan.

Derhalve zal, wie volgens leiding der rede leeft, er naar streven den haat enz. van anderen door liefde weder goed te maken, d.w.z. door edelmoedigheid.

Uit: „*Ethica*". SPINOZA.

MENSCH EN MAATSCHAPPIJ.

Men is zoo vrij om de wereld waarin wij leven maatschappij te noemen. Ieder tracht een ander weg en naar onderen te dringen. Of dat met maatschap iets van doen heeft? Ik ben zoo vrij dat te betwijfelen. Waar alles maar wordt versjaggerd, en waar ze alles maar loopen te versjaggeren, is er voor maatschap geen plaats. Als de een de ander loopt te verkoopen, kan dat moeilijk zoo heeten.

De arbeider verkoopt zich — niet uit liefde voor z'n arbeid. Het meisje verkoopt zich — niet uit liefde voor den man. Een sprekers- of schrijverstalent verkoopt zich — niet uit liefde voor de waarheid. Voor een brandend machtsmiddel. Ersatzgeluk — geld! Gematerialiseerd geluk — hard als de substantie zelve.

En daarmee loopen we ons zelve wijs te maken, dat alles goed is, en nu het eenmaal zoo is, het ook nooit anders worden zal.

Maar als wij niet ziende blind zijn en rond ons schouwen, zien we een stelsel ten onder gaan. Het kapitalisme gaat als stelsel ten onder. Over-productie, waardedaling, werkloosheid hier, rationalisatie daar. Het zoekt naar een evenwicht, die er voor haar niet meer te vinden is. De arbeiders loopt het (op z'n laatste beenen) maar wijs te maken, dat het nog wel eens beter zal gaan. Nu wordt er niks verdiend en kan er niks gegeven worden. Een werklooze moet met tien à vijftien gulden en minder maar zitten hongeren.

Terwijl er overvloed is. Melk en groenten, koffie en graan e.a. worden vernietigd, omdat er te veel is. Omdat een categorie van bandieten niks verdient, moet de arbeiders-

klasse hongeren. Wij, als anarchisten, zeggen niet tot jullie kameraden, dat wij zullen zorgen, dat je wat meer loon of meer steun moet afdwingen terwille van een kamerzetel. Wij zeggen tot jullie, zooals v. Iependaal in een gedicht: „De aarde staat van veelheid bol”. Zorg dat je erbij bent, en laat je niet moedwillig verhongeren. Qua moraal is stelen een als misdaad door het kapitalisme daargestelde leugen. En besluiten met de laatste strofe van genoemd gedicht: „ons aller moeder aarde beidt, onterfden, uw opstandigheid”.

JO GROOS.

Soldaten en arbeiders staakt,
Als de oorlog wordt uitgeroepen,
Dàn pas zijt ge de roode troepen,
D' armee, die haar plicht niet verzaakt.
Uit: „Flarden”. JACQ. KRUL.

ONMOGELIJK.

Wie kracht en doorzicht mist,
Wie traag is, zwak of laf,
Maakt gaarne met dàt woord
Zich van de dingen af.

Maar wie een stalen wil
Paart aan een kloek beleid,
Maakt 't woord *„onmogelijk”*
Tot een *onmogelijkheid.*

DE AARDE BEIDT.

De aarde draagt meer vruchten dan
de menschheid consumeeren kan,
de menschheid dat is alleman,
zeg makker, neemt er nota van.

De aarde is zoo gul als geen,
schenkt wijn aan hout en ham aan been,
en niet voor die en die alleen,
de aarde draagt voor iedereen.

De aarde geeft katoen en wol,
de mijnen en de aren vol,
de bronnen, wouden en de schol,
de aarde staat van veelheid bol.

De aarde is voor hem, die weeft,
die kolen delft en zakken kleeft,
de aard is mild, de aarde geeft,
al wat de mensch van noode heeft.

De aarde draagt, de aarde scheidt
geen mensch van haar weldadigheid,
zij, aller menschen moeder, beidt,
onterfden uw opstandigheid.

W. v. IEPENDAAL.

WAT IS GROEIEN.

Stelt ge deze vraag aan den rechtzinnig geloovige, dan zal het antwoord zooiets zijn als: „Een der vele wonderen, waarin we Gods grootheid zien. Wij zien zijn werken, maar begrijpen ze niet.” God treedt hier op als een handelende persoonlijkheid. Zij, die niet aan een persoonlijk God gelooven, maar zich toch niet geheel van het godsbegrip hebben losgemaakt, zien er een bewijs in van het bestaan eener godskracht, anders kon dit onbegrepen verschijnsel niet geschieden. De vrijdenker ziet er een der vormen in, waarin zich de eeuwige levenskracht uit en hij zal dan in dit geval van groeikracht spreken, ondertusschen zal ook hij moeten erkennen, dat het een mysterie voor hem is. Dat de wetenschap die sluier van geheimzinnigheid, welke het groeien omhult, tracht op te lichten is vanzelfsprekend en voor de vrijdenker is het m.i. niet van belang ontbloot om te weten, hoever de wetenschap in deze materie is gevorderd.

Dank zij de onderzoekingen, welke o.a. in het Botanisch Laboratorium te Utrecht zijn gedaan, heeft men vast kunnen stellen, dat het groeien veroorzaakt wordt door een stof „groeistof” genaamd. Op overtuigende wijze is daar aangetoond, dat deze chemische stof de beheerschende factor in het groeiproces is. Voor den vrijdenker is deze ontdekking van groote waarde, omdat de tot nog toe onverklaarbare en geheimzinnige Godskracht terug-

gebracht wordt tot een chemisch verschijnsel en beter door ons kan worden begrepen. Natuurlijk is het laatste woord daarover nog bij lange na niet gesproken, maar.... het begin is er. De sluier is opgelicht. Het mysterie van den groei is niet meer een totaal onbegrepen iets.

Laat ik nu nog iets over de proeven vertellen, die men heeft genomen.

Men nam bijv. een haverkorrel en bracht die tot ontkieming. Sneed men nu de top van de korrel af, dan hield alle groei bij de haverkorrel op, waarmee werd aangetoond, dat de groeistof alleen in de topcellen zat. Onder normale omstandigheden, dus bij een geheele kiemende haverkorrel, zal door diffusie*) de

---

*) Diffusie noemt men de eigenschap van twee stoffen die door elkaar trekken. Bijv.: Wanneer wij de gaskraan in een kamer even open laten staan, dan stroomt er een beetje lichtgas in de kamer. Na korten tijd ruiken we overal de reuk van het gas. Dit is een voorbeeld van diffusie van gassen.

Wanneer we een sterke pekeloplossing maken, daarmee een glas op de helft vullen en verder aanvullen met water, merken we door de lichtbreking een scheidingsvlak. Na eenige tijd zien we het scheidingsvlak vervagen, daarna verdwijnen. Wachten we nog eenige uren, dan blijkt het, dat ook het bovenste laagje water een zoute smaak heeft. De zware pekeldeeltjes hebben zich door de lichtere waterdeeltjes naar boven gewerkt. Dit is een voorbeeld van diffusie van vloeistoffen.

Wanneer we een koekje van gelatine maken

groeistof van de topcellen naar de basiscellen getransporteerd worden. Dat deze veronderstelling juist was, werd aldus proefondervindelijk aangetoond. De top van een ontkiemende haverkorrel werd weer afgesneden en op een voedingsbodem van bijv. gelatine geplaatst. De groeistof uit de top diffendeerde door de gelatine-massa. Nam men nu een weinig van die gelatine en legde men die op de haverkorrel, waarvan de top was afgesneden en dus geen groei meer bezat, dan traden opnieuw groeiverschijnselen bij de toplooze haverkorrel op. De groeistof uit de gelatine had zich door diffusie door de korrel gewerkt.

Bij verdere onderzoekingen bleek ook, dat de groei tot op zekere hoogte evenredig aan de hoeveelheid groeistof was en was deze eenmaal opgebruikt, dan hield ook de groei op.

Het spreekt vanzelf, dat, eenmaal de groeistof geconstateerd hebbend in kiemende zaden, men alle mogelijke organische stoffen onderzocht, of ook daar die chemische verbinding in te ontdekken was en zoo ja hoeveel. Daarvoor had men een „eenheid" noodig. (In dezelfde geest als bijv. de gram (Gr.) de eenheid van het gewicht vertegenwoordigt, de

---

en in dit koekje wat kopervitriool hebben verwerkt, ziet het ding groen. Zetten we op dit preparaat een koekje van gelatine zonder vitriool (deze is min of meer doorschijnend wit) dan duurt het maar kort of we zien de groene gelatine zich door het doorschijnende gelatine-koekje naar boven werken, totdat ze allebeide even groen zijn. Dit is een voorbeeld van diffusie van vaste stoffen.

calorie (C.) de eenheid is voor de warmte of de kilowatt (K.W.) de eenheid is voor de electriciteit.)

Prof. F. A. C. Went, hoogleeraar aan het Utrechtsch Botanisch Laboratorium, is bij zijn bepalingsmethode uitgegaan om als eenheid de hoeveelheid groeistof die in een haverkorrel voorkomt aan te nemen en noemde haar Avena eenheid (A. E.)

Aan de hand nu van Prof. W.'s bepalingsmethode en het aannemen van de A.E. (in 1928 gepubliceerd), is het groeistof-onderzoek met groote sprongen voorwaarts gegaan. Nu kon men niet alleen nagaan wáár groeistof te vinden is, maar ook in welke hoeveelheid, en misschien een groeistof-bron vinden, welke een voldoende hoeveelheid van deze chemische stof bevatte om de grondstof te leveren voor een chemisch onderzoek van de nog altijd onbekende, geheimzinnige „groeikracht". Haver-kiemen waren daartoe niet in staat.

Zooals gezegd: vele stoffen werden onderzocht met meer of minder succes tot men 't eindelijk vond waar men hem 't minste had verwacht, in..... de menschelijke urine, in het bijzonder van zwangere vrouwen.

Volgens de in Dec. 1931 en onlangs gedane mededeeling in het Organ. Chem. Lab. te Utrecht is de zuivere stof verkregen en hebben de onderzoekers (F. Kögl en medewerkers) deze *auxine* genoemd. Eén gram van deze auxine vertegenwoordigt de enorme activiteit van 50.000.000.000 A.E.; of met andere woorden: Een-vijftig-millioenste milligram auxine is gelijk aan één A.E.

W. WOLTERS.

WINTER-JEUGDWERK.

Er zijn heel wat menschen in onze beweging, die wel voelen dat we als revolutionairen onze kinderen veel te veel verwaarloozen, die zich gaarne aan het jeugdwerk wilden geven, maar niet weten hoe ze 't aan moeten pakken. Voor hen schrijf ik dit artikeltje.

Voorop echter dit: Verwacht geen dankbaarheid bij de kinderen voor 't geen ge doet of gedaan hebt. Je belooning moet ge vinden in hun stralende gezichten, blijde oogen en ijver waarmee ze de hen opgedragen taak vervullen. Bedenk dat bij de kinderen nog meer dan bij groote menschen de indrukken van het heden verdrongen worden door die van morgen. Geef U dus, en geheel, en verwacht niets terug.

Verder moet ge de zon in uw hart meedragen. Vroolijk en opgewekt zich één kunnen voelen met de kinderziel. De klank van het kindergemoed moet resoneeren in eigen borst. Je moet ongeveer voelen wat zij voelen. Kind dus kunnen zijn, maar.... nooit kinderachtig worden.

De heele kunst bestaat hierin, dat ge bij het kind het vertrouwen hebt opgewekt, dat ge hem in al zijn vreugden en kleine droefheden begrijpt en met hem medeleeft, maar tevens dat ge een tikje hooger staat dan hij zelf, waardoor hij, onbewust, zich aan je wil en wenschen overgeeft. Heeft hij je echter op een kinderachtigheid betrapt (hoe goed ook

bedoelt) dan is je overwicht naar de maan. Je bent hoogstens nog goed voor zijn pias, z'n potsenmaker, maar je blijft z'n mindere.... en als leider heb je afgedaan. Nu moet ik nog op iets wijzen. Het is mij, ondanks alle moeite, nooit gelukt een goede kijk op een meisjesziel te krijgen. Het gevolg daarvan is dat mijn verhouding tot de jongens een andere is dan die tot de meisjes. Een jongen kan ik begrijpen, een meisje niet. Zeer waarschijnlijk zal dit ook anderen niet gelukken en wel om de navolgende redenen. Als ik 'n jongen bestudeer, gebruik ik als vergelijkingsmateriaal mijn herinneringen uit m'n eigen jeugd en het blijkt mij vrij spoedig, dat er tusschen de eigenschappen van het „object" en mij wel gradueele maar geen fundamenteele verschillen bestaan, m.a.w. de jongen van vroeger is gelijk aan de jongen van heden. Maar het meisje? Ze is voor mij een raadsel en ze blijft het ook. Waar moet ik het vergelijkingsmateriaal ook vandaan halen? De jongens zeggen of vragen mij soms de vreemdste dingen, de meisjes nooit. De jongens in toon en manieren alsof ik hun kameraad ben, wiens antwoord absoluut juist is, de meisjes, als ze eens iets vragen, schuchter, gereserveerd. Dat ligt niet aan de kinderen, dat ligt aan mij. Ik kan geen innerlijk contact met hen krijgen, omdat 'k de weg niet weet. Dat kon m'n vrouw beter, natuurlijk, zij was vroeger immers ook een meisje geweest en wist hoe ze 't vertrouwen der meisjes moest winnen. Om haar zwermde alles wat vrouwelijk was. Zij wijdde hen in, wat snufjes het kinderfeest dit jaar weer zou brengen. Hoe zij zich voor-

stelde, met de hulp van de meisjes natuurlijk, het tooneel in een bloemententoonstelling dacht te herscheppen. Hoe zij..... nou ja god mag weten welke trucs ze nog meer gebruikte, maar binnen 10 minuten waren alle „dames” in koortsachtigen haast aan de bloemenfabricatie en „wij heeren” vrijwel niet veel meer voor hen dan een partijtje lucht. Met opgetrokken neuzen en smalende gezichten trokken wij ons op 't tooneel terug om onze rollen nog eens een extra beurt te geven.

Zij, die zich beklagen, dat de kinderen zoo lastig zijn, dat ze niet opletten, dat je met *hun* kinderen niks kunt beginnen enz., antwoord ik altijd: 't Ligt niet aan de kinderen, 't ligt aan je zelf. Het kind is zelfwerkzaam, het wil wat doen. Geef hem dus iets te doen en.... je hebt er geen kind aan. Natuurlijk moet je niet op alle kleine slakjes zout leggen. Vooral niet als je moet werken met meisjes en jongens boven de 14 jaar. Je moet nu eenmaal er rekening mee houden, dat op die leeftijd de jongens zich al interessant voor de meisjes willen maken, vooral als ze in hun tooneelpakje paradeeren en de meisjes het „reuze” vinden, dat heur die belangstelling wordt betoond. Dat de rust op het tooneel door de onrust die er achter is, wel eens in de verdrukking komt, moet je kunnen verdragen. Door een behoorlijke „wacht” kun je wel zorgen, dat het niet te hinderlijk wordt. Dat een enkele keer door een „intermesso” de heele repetitie in 't honderd loopt, kun je verwachten. Als je daarop hebt gerekend, eindigt alles met een lachsalvo en.... je neemt weer de leiding. Eerlijk gezegd, vind 'k ze

zelf soms allervermakelijkst. De leider moet het zoo zien in te pikken, dat de kinderen de repetitie minstens even gezellig vinden als de uitvoering. Die „intermesso's" zijn dan de toppunten van repetitie-vreugde voor de kinderen.... en de leider. Als de repetitie afgeloopen is, moet de leider doodmoe zijn. Is hij dat niet, dan hapert er iets aan de leiding. De geheele repetitie moet op de zelfwerkzaamheid van het kind zijn ingesteld, onverschillig of het jonge of oudere kinderen zijn. Maar dat eischt van den leider ook een voortdurende groote inspanning. Met kinderen van 7—11 jaar repeteer ik dan ook nooit langer dan een half uur, maar..... 'k laat ze ook geen minuut los. Af en toe zorg ik ook hier voor een vroolijke noot maar..... anders dan bij de grooteren. Bij de kleintjes zoek ik het in kleine tekstverandering, een gezamenlijk gebaartje, of kleine zangwijziging. Och dan hebben die kleintjes zoo'n schik. Ze kraaien van de pret. Wil ik de adspirant-leiders eens een voorbeeldje geven? Jullie kent allemaal zeker wel het liedje „Atsjée!!" In zuiver Nederlandsch bezingen de kinderen daarin dat ze allemaal thuis verkouden zijn en moeten niezen. Bij mij eindigt het 4de couplet, dat ook Tok de hen en Daan de haan niezend bij het kippehok staan. Nu spreken alle kinderen overal, behalve op school, hier in het dialect, en kippehok heet daarin: tudehok, maar je spreekt het uit met thudeòk, toevallig doet de toonzetting daar ook komisch aan, 't geheel is dus (voor een Groninger) oer-grappig. Jongens, zei ik, je zingt het zoo mooi, dat 't gewoon niet te verbeteren is (de oogjes

glunderden al), maar nou zingen we niet kippenhok, maar tudehok. Ja! lachte de geheele schare en toen ze dan ook die dichterlijke vrijheid van mij de lucht instootten, straalden hun gezichten van vroolijke pret. Ziet ge, zoo maakt ge vreugde-momenten voor de kleinen, en ze kosten niets.

W. W.

....Ik zeg: zoogenaamde godsdienst, want ze bestaat niet. Neem een God aan, zooals ge wilt.... maak hem dartel en wellustig als Jupiter, of lastig en kwalijknemend als de God der christenen.... noem hem vischnou, siwa, bouddha, thaut, jao, jehovah, zeus, voorzienigheid, almacht, noodlot of natuur..... dienen kunnen we hem niet!

Om niet te blijven hangen aan 'n woord, wil ik dat „dienen" wel aannemen in den zin van: hem aangenaam zijn, *zijn wil doen*.

De vraag is dus: wat is zijn wil?

Voor mij zou er in zekeren zin een antwoord kunnen bestaan op die vraag. Maar die vraag kan niet worden beantwoord door de aanbidders eener persoon of van personen. Niemand weet het en zij die beweren het te weten, zijn 't onderling niet eens.

Uit Ideeën van MULTATULI.

OVER DE AFSTAMMING VAN DEN MENSCH.

Wat hebt gij gezegd? De mensch stamt van den aap af?

Ja, dat woord wordt tegenwoordig verkondigd van de daken.

De professor doceert het aan de studenten. De leek begint het te gelooven. En de kinderen Gods en de kinderen der wereld zitten er elkaar over in de haren. En toch: de groote meerderheid van de menschen is er schrikbarend mee ingeloopen. Want de stelling luidt voor hen in 't geheel niet aldus.

De vraag is, of wij ons, in ons zelven, reeds uit den aap ontwikkeld hebben.

Of wij, elk voor zich, werkelijk reeds menschen zijn.

De werkelijke grens tusschen dier en mensch ligt niet in het grijze verleden van den oertijd, tusschen schedels, van welke de ééne in zijn herseninhoud den anderen met een paar kubieke centimeters overtreft.

Zij gaat midden door de menschen van den tegenwoordigen tijd heen, als eene vreeselijk bloedige snede.

Zij vormt eene scheiding tusschen den mensch, die naar kennis streeft en den mensch, die slechts leeft.

De mensch, die slechts leeft, zonder te denken, is zelfs tegenwoordig nog geen duimbreed verheven boven het dier. Hij *kan* daarvan in 't geheel niet afstammen, want hij *is* het nog. Hij zit als de made onder de kaasstolp, met dezen eindeloozen kaasberg des

levens vóór zich. Hij eet, stoot zich en houdt stand, beurtelings met maden-trots en maden-berusting. Somtijds botst hij tegen de groote, steenharde glazen stolp; dan huilt hij, omdat hem iets op zijn hoofd gevallen is en daarvoor verzint hij dan een naam, den éénen of anderen ouden toover- en Schamanennaam uit zijn zuigelingstijdperk. De mensch echter, die denkt, slaat met zijn eersten stoot de klok stuk. En ziet sterren blinken, werelden, melkwegen.

De eerstgenoemde mensch is nog het spel van duizend onbegrepen, blindelings in hem werkende neigingen, overgeërfde eigenschappen, aanpassingen, voorbehoedmiddelen, voorzorgen en overwegingen van den overgangsmensch. Alles, zooals het dier dat volkomen op dezelfde wijze heeft. Die andere mensch heeft echter zijne gansche waarde reeds in ééne enkele eindaanpassing gesteld: het bewuste nadenken over de wereld. Zoo iets heeft geen dier. Deze mensch is het dier over het hoofd gegroeid.

Juist deze mensch kan gerust tot zich zelf zeggen, dat zijne overoude voorvaders éénmaal werkelijke dieren waren, ook nog uitwendig: met haren en klauwen en staarten, zooals in de legende des Satans. Hem deert dat niet. Want hij staat er zelf buiten en dat is de hoofdzaak.

Hij ziet terug op de duizenden jaren van de beschavingsgeschiedenis.

Uit: *„De Mensch.”* W. BÖLSCHE.

FRAGMENT.

Want zegt mij, Kapitalisten, zegt mij wie
Het Kapitaal verdedigt en de Arbeid
Misbruikt, zegt mij: Waar is het Licht?
Waar is het Licht, het eenig Hemel-licht,
De Broederliefde en de Broederschap?
Is 't in de Wetenschap? Zij bloeit, 't is waar,
Maar zij vertrapt, misbruikt, de Arbeiders.
Is het de Techniek? Zij bloeit, het is waar,
Maar iedere machine is de dood
Van ziel of lijf van duizend arbeiders. —
Is het de Kunst? Maar żij is of afbeelding
Van wat lang verging, of zij prikkelt slechts
De door goudjacht uitgeputte heerschers. —
Is het de Liefde? Maar zij is te koop.
Zij wil geen kindren meer. Het huwlijk is
Vervuild. De vrouw slavin. Het huwlijk is
Een band die de schoone liefde belemmert.
Is het het Huisgezin? Het ligt uiteen.
Is het de Godsdienst? Maar de wetenschap
Zegt in elk hoofd: Er is geen God, geen God. —
Waar is het Licht dan? Het is geheel donker
En zwart op aarde. Er is gansch geen licht
Van Hoop, Geloof of Liefde meer. 't Is zwart,
Volkomen zwart rondom het Kapitaal. —
Pijn, Afschuw, Angst, Ontzetting, Verdriet, Smart.
En Wanhoop, Oorlog, Dood en Ontaarding,
Dat zijn Uw een'ge lichten, Kapitaal,
Zoolang de Arbeider verpletterd wordt.
Want in hem alleen ligt de gloed van 't Licht,
Het zaad van den Dag en de Dageraad,
De Zon, de komst der Liefde en 't verdwijne' van al kwaad.

Uit: „*Pan*". HERMAN GORTER.

INHOUD.